

Vedlegg til løpenr. 85877/2008, saksnr. 2005/13788

Klassering: 00
Gradering:
Dato: 11.09.2008

Høring - forslag til endringer i valgloven og kommuneloven

1. Fredrikstad kommune er enig i at det ikke bør lovfestes forhåndsstemmegivning på bestemte steder ut over det som alt gjelder for helse- og sosialinstitusjoner. Kommunen må være den som har størst kunnskap om hvor forhåndsstemmegivning skal finne sted både ut fra hensynet til tilgjengelighet for velgerne og ut fra hensynet til kravet om ro og verdighet i valglokalet. Departementet varsler imidlertid at de senere vil vurdere om det skal innføres en plikt til å legge til rette for forhåndsstemmegivning på videregående skoler og høyere utdanningsinstitusjoner samt andre steder etter valget 2009. Begrunnelsen er at man da vil ha et enda bedre grunnlag for å vurdere endringer i valgloven. Fredrikstad kommune forutsetter at denne vurderingen blir sendt på høring til kommunene.
2. Fredrikstad kommune støtter forslaget om tidligstemmegivning da dette vil øke muligheten for å kunne avgi stemme for de velgere som ikke kan være i kommunen på ordinære valgdager eller når ordinær forhåndstemmegivning pågår. Fredrikstad kommune legger til grunn at tidligstemmegivning gjøres på en enkel måte og at det forutsetter et initiativ fra velgeren selv. Avgjørelse om antall stemmesteder og åpningstider for disse må gjøres i den enkelte kommune. Likeledes må valg av måter å kunnngjøre tidligstemmegivning også avgjøres av den enkelte kommune.
3. Fredrikstad kommune vil bemerke at Fredrikstad erfaringsmessig har få problemer med kødannelse når valglokalene stenger, men støtter tanken om økt tilgjengelighet for velgerne. Folks hverdag er i større grad enn tidligere differensiert ved at flere arbeider og har fritidsaktiviteter spredt ut over døgnet. Det legges vekt på at lovforslaget kun gir en adgang til å ha valglokalene åpne til kl 21.00, og ikke er et pålegg om dette. Det må fremdeles være den enkelte kommune som selv avgjør åpningstiden ut fra sin lokalkunnskap og andre lokale forhold. Fredrikstad kommune har ingen innvendinger mot at forlenget åpningstid kan vedtas av et mindretall i kommunestyret ($\frac{1}{3}$ av representantene).
4. Fredrikstad kommune støtter at departementet holder fast på lovfestet endagsvalg og at kommunene selv kan vedta todagers valg. Det bemerkes at Fredrikstad har gjennomført todagers valg siden 1994 og at dette også var tradisjon i kommunene før kommunesammenslutningen. Ordningen har fungert godt og vil bli foreslått videreført. Til prinsippet om å fravike kommunelovens bestemmelser om alminnelig flertall for å beslutte todagers valg, må kommunestyrene være seg bevisst de økte kostnadene ved å avholde todagersvalg og ta det med i prosessen til budsjettarbeidet før et valgår. Det er prinsipielt betenkelig at et mindretall kan påføre kommunen økte kostnader mot et flertalls vilje, men at det i tilfellet todagersvalg ikke er større enn at det kan aksepteres ut fra den viktige verdien et tilgjengelig valg har for vårt demokratiske system.
5. Fredrikstad kommune støtter departementet i at de ikke foreslår lovendringer som avgrenser hvem som kan sitte i stemmestyrene eller være valgfunksjonærer. Fredrikstad praktiserer ordningen med politikere som medlemmer i stemmestyrene og kommunalt ansatte som valgfunksjonærer ute i valgkretsene. Fredrikstad har 26

valgkretser og det blir valgt til sammen 262 medlemmer til stemmestyrene; 146 medlemmer og 116 varamedlemmer. I tillegg blir det utnevnt en valgfunksjonær fra administrasjonen til hver valgkrets. Fredrikstad kommune har ikke mottatt kritikk av ordningen med politikere i stemmestyrene og det oppleves at befolkningen har stor tillit til valg gjennomføringen. Det legges vekt på at sammensetningen i stemmestyrene består av politikere fra flere partier slik at en bredest mulig sammensetning sikrer mot mulige mistanker om partiskhet. En utfordring er at det har vært relativt stort forfall i stemmestyrene når valget nærmer seg og at det har blitt mye ekstra arbeid i forbindelse med dette.

6. Fredrikstad kommune mener det ikke er grunn til å gå tilbake til ordningen med stemmeseddelkonvolutter og at bestemmelsen om hemmelige valg er ivaretatt slik ordningen er i dag. Erfaringene fra Fredrikstad er at velgerne er blitt mer fortrolige med brettede stemmesedler slik at det stadig er færre som kommer fram til stempling med galt brettet stemmeseddel. Informasjon om stemmesedlene og bretting har vært omfattende både før og under valgene. Fredrikstad kommune vil fremdeles presisere dette under opplæringen av stemmestyrene. Fredrikstad kommunes vurdering er at feil som oppstod under den tidligere ordningen med stemmeseddelkonvolutter førte til flere forkastede stemmer enn den nye ordningen med brettede stemmesedler. I tillegg er valgoppgjøret blitt vesentlig enklere ved at man slipper å telle konvolutter og føre regnskap med disse mot mottatte stemmesedler.
7. Fredrikstad kommune støtter forslaget om å innføre lovbruddsgebyr for brudd på valgloven § 9-9. Det er viktig for gjennomføringen av valgene at det ikke oppstår situasjoner hvor velgerne blir utsatt for påvirkning som kan true tilliten til valget. Offentliggjøring av valgdagsmålinger og valgresultater antas å ha stor grad av påvirkning hos velgergrupper. En sanksjonsordning vil gjøre lovforbudet mer effektivt og samtidig tydeliggjøre myndighetenes ønske om ro og verdighet rundt valghandlingen.
8. Fredrikstad kommune støtter forslaget om i lovs form, forplikte kommunene til å legge til rette for og ta i mot valgobservatører. Fredrikstad kommune forutsetter at det blir gitt klare retningslinjer for hvordan valgobservasjon skal foregå, gjerne i forskrift slik departementet foreslår. Fredrikstad kommune vil understreke nødvendigheten kommunene har til å avgrense tilgangen til valg gjennomføringen slik at den gjøres både forsvarlig og effektiv, men uten å hindre offentligheten, og da særlig valgobservatører, adgang til å utføre sin nødvendige oppgave.
9. Fredrikstad kommune støtter forslaget om å synliggjøre retten til rådgivende folkeavstemming i kommunelovens kapittel om innbyggerinitiativ. Fredrikstad kommune er enig i at slike avstemminger må være rådgivende og ikke formelt bindende. Prinsippet om kommunestyret som kommunens øverste organ i kommunelovens § 6 må ligge fast. Fredrikstad kommune støtter også departementets presisering av kommunenes frihet til utforming og gjennomføring av folkeavstemminger. Fredrikstad kommune støtter også forslaget om å hjemle innsamling av informasjon om folkeavstemminger til offisiell statistikk.